

HRVATSKI ŠPORTSKI MUZEJ

Ilica 13, 10000 Zagreb, tel. 01/4833-483, 4831-379, faks 01/4833-483

E-mail: hr-sportski-muzej@zg.tel.hr

Tip muzeja:	specijalni muzej
Vrsta muzeja:	ostalo - športski
Djelokrug:	republički
Godina osnutka:	1977.
Osnivač:	Fakultet za fizičku kulturu
Ravnatelj:	Zdenko Jajčević
Broj stručnih djelatnika:	3

mr. Đurđica Bojanić (*viši kustos*), Zrinko Grgić (*knjižničar*)

1. Skupljanje građe

1.1. Kupnja

- Od antikvara B. F. otkupljena je vrijedna građa Hrvatskog sokola koja se sastoji od 20 biciklističkih medalja i značaka s Hrvatskih sokolskih sletova.
- U listopadu su od antikvara V. B. otkupljene boksačke rukavice i motoristička kaciga iz 30-ih godina 20. stoljeća.

1.2. Terensko istraživanje

1.3. Darovanje

- Milan Široki, pranećak i unuk sestre dr. Franje Bučara (1866.–1946.) Olge darovao je Muzeju putnu torbu, 10 fotografija s početka 19. st., suvenire s putovanja i 3 knjige iz ostavštine Franje Bučara. Građa je nabavljena višekratnim terenskim obilaskom kustosa.
- Dubravka Molvarec, kći dr. Milana Dečaka (1883.–1968.) starješine Hrvatskog sokola i obnoviteljica Hrvatskoga konjaničkog sokola 1922. g., darovala je Muzeju 83 fotografije i razglednice Hrvatskog sokola, fascikl s vrijednim dokumentima, značke i trobojnice. D. Molvarec upoznali smo posredovanjem nekoliko poznanika iz športa.
- Hinko Živković iz Zagreba (1908.) darovao je Muzeju kapu Hrvatskog sokola, uramljenu fotografiju zadarskoga Hrvatskog sokola iz 1906., pisma i razglednice Hrvatskih svesokolskih sletova 1911. i 1925., luk i dvije strijele iz 30-ih godina 20. st., tiskana pravila zadarskoga Hrvatskog sokola iz 1907., povijest zadarskoga i šibenskoga Hrvatskog sokola i plaketu PK Primorje iz 1951. g. Više smo puta H. Živkovića posjetili u stanu, a i on je više puta bio u Muzeju.
- Vesna Prauhardt-Dešković, kći strijelca Stjepana Prauhardta (1904.–1983.), sudionika svjetskih prvenstava u streljaštvu, darovala je Muzeju 49 medalja, plaketa i pokala. Darovana je i srebrna medalja osvojena na Svjetskom prvenstvu u Buenos Airesu 1949. g., 20 diploma i 15 značaka. Građa je darovana nakon višegodišnjih telefonskih i usmenih razgovora s obitelji.
- Nada Donoval, supruga športaša Ivana Donovala (1915.–2001.), hokejaša, atletičara i boksača, darovala je Muzeju njegovu ostavštinu: 2 para klizaljki iz 1960., album s fotografijama, fascikl s dokumentima i tiskovinama, medalje osvojene na prvenstvima države u kajaku 1938. i 1939. g., 48 drugih medalja i plaketa, 2 skulpturice, 2 pokala iz kajakaštva, medalje i plakete iz boksa i hokeja na ledu. Nakon telefonskog razgovora Z. Jajčević i Đ. Bojanić posjetili su gđu Donoval i donijeli građu.

Ostavština Ivana Donovala (1915-2001) koji se bavio hokejom na ledu, hokejom na travi, atletikom, kajakaštvom i boksom. Na slici darovateljica Nada Donoval supruga Ivanova i Zdenko Jajčević. Studeni 2001. g. Snimila: Đurđica Bojanić

- Božena Šarutančec, supruga vrsnog motociklista Ivana Šarutančeca (1903.–1992.), samoinicijativno je zbog preseljenja u starački dom darovala Muzeju Ivanovu ostavštinu koja se sastoji od 8 medalja, 2 pokala, vijenca pobjednika, priznanja, diploma i uramljenih fotografija.
- Od Marije Crnadak, deseterostruke prvakinje države u tenisu, dobiven je pokal državne prvakinje iz 1949. g., nekoliko plaketa i

Ostavština Ivana Šarutančeca, dar supruge Božene Šarutančec. Studeni 2001. g. Snimila: Đurđica Bojanić

fotografije. Nakon razgovora telefonom kustosica Đ. Bojanić posjetila je gospođu Crnadak u stanu.

- Ivanka Bačić, majka športskog novinara Vlade Bačića (1939. – 1995.), zalaganjem Dragutina Drogenika, košarkaškog djelatnika, darovala je Muzeju 97 zastavica i 20 športskih knjiga.
- Od obitelji Štos iz Zagreba dobivene su bob sanjke iz 30-ih godina 20. st.
- Kiparica Anja Planinčić iz Zagreba darovala je Muzeju 5 brončanih medalja s utrka veslačkih osmeraca.
- Dr. Josip Bratulić darovao je Muzeju svoju knjigu, monografiju o akademskom kiparu Želimiru Janešu.
- Dr. Ivan Mirmik iz Zagreba darovao je skijašku traku za vezanje gležnja i jednu fotografiju s tenisa u Zagrebu oko 1892. g.
- Vojislav Brnetić, košarkaški djelatnik iz Zagreba, darovao je Muzeju diplome atletičara i hokejaša na travi Waltera Kratkog i deset knjiga o košarci. Nakon što je 1996. darovao Muzeju svu svoju košarkašku građu, gospodin Brnetić i dalje prikuplja građu za Muzej od drugih športaša.
- Antun Petrić, vaterpolski djelatnik iz Splita, darovao je Muzeju medalju, vaterpolsku plaketu iz Barcelona 1983. Medalju je darovao samoinicijativno. Gospodin Petrić korisnik je naše muzejske biblioteke.
- Boris Sinković, košarkaški trener iz Zagreba, samoinicijativno je darovao Muzeju pokal s košarkaškog turnira u Splitu 1947. g., 7 knjiga o košarci i 2 privjeska.
- Vinko Miočević iz Hrvatskoga kajakaškog saveza samoinicijativno je donio dio kajakaške arhive, nacрте starih kajaka i fotografije.
- Lidija Stranić, supruga Bojana Stranića (1921.-1993.) darovala je Muzeju 10 plakata iz ostavštine svog supruga. Do plakata smo došli kontaktirajući telefonom, obilaskom i kao protuuslugu za popis građe B. Stranića (70 plaketa).
- Nikola Turk, atletski djelatnik, samoinicijativno je darovao Muzeju 20 športskih plakata.
- Alka Miloš, supruga atletičara Ivana Miloša, samoinicijativno je darovala Muzeju 12 knjiga i brošura o atletici.
- Iva Kolić, viša fizioterapeutkinja, samoinicijativno je darovala Muzeju časopise Fizioterapija te plakat i tiskovine Zagrebačkog maratona 2001.
- Zdravko Švegar iz Zagreba darovao je Muzeju svoju knjigu *200 godina športa u Karlovcu*.
- Rukometni klub Podravka iz Koprivnice i Nogometni klub Slaven iz Koprivnice samoinicijativno i redovito šalju Muzeju plakate i sve tiskane materijale vezane za natjecanja.
- Hrvatski olimpijski odbor tijekom 2001. darovao je Muzeju darovao 100 plaketa i spomen medalja, 50 olimpijskih suveniru, 150 knjiga i 200 časopisa, 10 filmova, tiskovine, značke i dio arhivske građe.

1.4. Ostalo

Rad u Muzeju usmjeren je na prikupljanje stare građe i one koja se svakodnevno stvara. Sustavno pratimo športska događanja, a predmete koji se tom prilikom pojave nastojimo odmah dobiti i prenijeti u fondus Muzeja. Prikupljanje suvremene građe jednako je teško kao i prikupljanje stare, pa se do građe dolazi uglavnom posjetama športskim događajima ili neposrednim obilaskom saveza i klubova.

2. Zaštita

2.1. Preventivna zaštita

Svaki se predmet prilikom preuzimanja nove mehanički čisti, zaštićuje zamotavanjem u prikladni materijal i sprema na dostupno mjesto.

3. Dokumentacija

3.1. Inventiranje predmeta

Kompjutorski program Promus predviđen je ponajprije za inventiranje Zbirke medalja, plaketa, pokala i značaka. Prilagođen je za inventiranje športske građe, a osobito je korisna mogućnost pretraživanja podataka. Do sada je inventirano 1.950 muzejskih predmeta i 460 predmeta iz Zbirke Dražena Petrovića. U program je moguće upisati 42 varijable vezane za pojedini predmet. Tijekom 2001. u Zbirci medalja i plaketa inventirano je 350 predmeta. Iz upisane građe izvodimo knjige inventara prema inventarskim brojevima.

3.2. Katalog muzejskih predmeta

Svaki se inventirani predmet sprema zajedno s ispisanom karticom A4 formata na adresirani prostor. Navedeni način inventiranja u programu Promus, prema potrebi, omogućuje sastavljanje željenog kataloga.

3.3. Fototeka

Postojeću Zbirku fotografija rasporedili smo u fascikle prema strukama. Na sve fotografije koje su prikupljene tijekom 2001. (200 kom.) napisali smo ime donatora i stavili u odgovarajući fascikl.

3.4. Videoteka

Tijekom posljednjih nekoliko godina skupili smo 50-ak kasetu o povijesnim i općim športskim temama. Najvrednija je serija *Povijest hrvatskog športa*, koju je Muzej snimio zajedno s Hrvatskom televizijom. Riječ je o deset polusatnih serija o atletici, biciklizmu, boksu, nogometu, plivanju, rukometu, košarci, tenisu, veslanju i vaterpolu. Serija je nakon 3 godine rada završena u rujnu 2001. g. Još 1996. godine proizveli smo jednosatni film *Život i djelo Franje Bučara*. U 2001. g. nabavili smo 10 kasetu od HOO-a.

3.5. Hemeroteka

- Više od 4.000 biografija športaša i športskih djelatnika. Biografije se svakodnevno dopunjuju novim podacima i fotografijama.
- Monografije športskih organizacija - dosjei o športskim organizacijama. Uspostavljeno je oko 100 dosjea, koji se stalno dopunjuju.
- Monografije objekata - dosjei o športskim objektima. Sastavljeno oko 50 dosjea.

3.8. Stručni arhiv

- Tiskana je građa raspoređena prema strukama, odnosno prema športskim granama i ostalim strukama vezanim za tjeleovježbu i šport. U svakom se fasciklu nalaze leci, prospekti, ulaznice, kuverte, memorandum i svi ostali tiskani materijali koji nemaju oblik knjige i časopisa. Tijekom 2001. g. sortirane su sve tiskovine i stavljen na primjerenija mjesta.
- Pisana građa sadrži sve materijale u obliku referata, izvještaja, diplomatskih radova i dr.
- Originalni dokumenti svrstani su u pet odjela: Franjo Bučar, Sokolstvo, Fakultet za fizičku kulturu, Jugoslavenski olimpijski odbor i Hrvatski olimpijski odbor.

4. Knjižnica

Prema fondusu i namjeni, knjižnica Hrvatskoga športskog muzeja pripada specijaliziranim knjižnicama znanstvenog tipa, pa je stoga namijenjena posebnoj vrsti korisnika.

4.1. Nabava

- Kupnja: za muzejsku knjižnicu u redovitoj je prodaji kupljeno 50 knjiga i časopisa.
- Dar: donacijama je tijekom 2001. u knjižnicu pristiglo 500 knjiga i časopisa.

4.2. Stručna obrada knjižničnog fonda

Građa knjižnice sortirana je prema temama: povijest športa, sokolstvo, športovi na vodi, borilački športovi, športovi na snijegu i ledu, športska medicina, ostali športovi itd. Knjige su smještene na policama u posebnoj prostoriji. Fond knjižne građe obrađuje se i unosi u program katalogizacije KNJIGA - 7. Tijekom 2001. evidentirano je i uneseno 350 jedinica (ukupno 750 od početka unošenja 2000. g.).

4.3. Zaštita knjižnične građe

U 2001. kupljene su nove police za knjižnicu. U travnju je cijela knjižna građa (oko 30.000 naslova) skinuta sa starih polica i ponovno složena na PRIMAT-ove nove police, koje su stavljene u istu prostoriju. S obzirom na godišnji priljev knjižne građe, prostor i police knjižnice već su popunjene i hitno nam je potrebno proširenje.

4.4. Rad s korisnicima

Muzejskom se knjižnicom svakodnevno koriste novinari, istraživači povijesti športa, studenti, nastavnici i učenici.

5. Stalni postav

Muzej nema stalni postav. U nemogućnosti njegova uređenja zbog nedostatka prostora koristimo se prostorom Fakulteta za fizičku kulturu gdje su i dalje postavljene izložbe *Tečaj za učitelje gimnastike 1894 - 1896*, *Hrvatski sokol*, *Atletika - kraljica športova*, *Olimpijski plakat*, *Hrvatski športski plakat*, *Hrvatski rukomet*, *Dvadeseto stoljeće - stoljeće športa* i *Skijanje*. Za povremene izložbe koristimo se drugim zagrebačkim galerijama, najčešće prostorima Muzeja "Mimara".

6. Stručni rad

6.1. Ekspertize

Godišnje se Muzeju obrati više od 300 ljudi s različitim potrebama: radi posudbe fotografija, identifikacije osoba s neke fotografije, biografskih podataka o športašima, čitanja knjiga i časopisa, posudbe plakata, radi izložbi, telefonskog dobivanja podataka, posuđivanja predmeta radi snimanja filmova ili priređivanja priredbi i sl. S obzirom na to da u Muzeju rade samo tri djelatnika, komunikacija s brojnim osobama kojima trebaju informacije bitno otežava osnovni muzejski rad na muzejskoj građi. Uz sve to, brojni su zahtjevi za stručnom pomoći i konzultacijama za naturalne i diplomatske radove.

6.2. Posudbe

- Gliptoteke HAZU posuđena je plaketa SK *Marathon* za izložbu *Joza Turkalj*.
- HT muzeju za izložbu *Deset godina hrvatske marke* posuđene su 3 statue športaša.

9. Izložbena djelatnost

- *Jačajmo se*
Hrvatski športski muzej bio je voditelj pedagoške akcije *Jačajmo se*. Sudjelovalo je 30 muzeja i drugih ustanova. Oni su priredili 30

izložbi vezanih za šport, a trajale su mjesec dana, 15. travnja - 18. svibnja 2001. g. Uz akciju je tiskan plakat, uložnica s 30 kartona, pozivnica za otvorenje akcije, vrećica i bedž. Za završnu priredbu, koja je priređena u Domu športova 17. svibnja 2001. g. pod naslovom *Glazbeno - tjelovježbeni spektakl Jačajmo se*, tiskana je i pozivnica. Sva djeca koja su obišla svih 30 destinacija, a bilo ih je 50, dobila su dar vrijedan 1.000 kuna, koji je prikupljen od muzeja sudionika akcije, ali i drugih ustanova (Školske knjige, Matice hrvatske, NK Dinamo, KK Cibone i Hrvatskog instituta za povijest). Akcije su bile medijski dobro popraćene, a odazvalo se 3.000 djece. U završnoj priredbi sudjelovalo je 400 djece športaša.

- *Hrvatski športski klub Concordia ili Zeleno-bijeli 1906*.
Izložba je organizirana u sklopu akcije *Jačajmo se*.
Muzej "Mimara", Zagreb
Na 30 panoa i 120 fotografija prikazao je nastanak i razvoj HŠK Concordije.
- *Kustošija - kulno mjesto hrvatskog biciklizma*
U suradnji s Muzejem grada Zagreba i Knjižnicom "Vladimir Nazor"
Izložbeni prostor: Vatrogasna 6, Zagreb
Tema: povijest hrvatskog biciklizma, s naglaskom na biciklizam u Kustošiji.
Predmeti, fotografije, arhivski materijal i tekst kataloga od dva kartonska lista dao je Hrvatski športski muzej. Muzej grada Zagreba tiskao je plakat, pozivnicu i katalog. Izložba je bila dobro posjećena.

Kustošija, kulno mjesto hrvatskog biciklizma. S otvorenja izložbe (26. rujna - 12. listopada 2001. g.). Snimila: Đurđica Bojanić

- *Skijanje*
Izložbeni prostor: Fakultet za fizičku kulturu
Tema: skijanje u Hrvatskoj
Uz stare skije i skije Janice Kostelić, koje su pričvršćene na zid, izloženo je 12 fotografija i 5 plakata.

10. Izdavačka djelatnost

10.1. Tiskovine

- Kalendar - HŠK Concordia. Za 2001. tiskan je kalendar s tematikom vezanom za 95. obljetnicu Hrvatskoga športskog kluba Concordia. Na 12 listova kalendara uz popratni je tekst objavljeno 48 fotografija. Autor kalendara je Zdenko Jajčević.
- Za akciju *Jačajmo se* tiskani su plakat, uložnica s 30 kartona, pozivnica za otvorenje akcije i pozivnica, vrećica i bedž.

11. Edukativna djelatnost

11.1. Specijalna vodstva

U Hrvatskome športskome muzeju sva su vodstva specijalna jer se za najavljeni posjet priprema građa prilagođena dobi i obrazovanju posjetitelja. Predmeti se slažu na veliki stol, a posjetioci se provode kroz cijeli Muzej jer isti prostor služi i kao administrativni i kao spremište građe.

Od većih grupa Muzej je u siječnju 2001. posjetilo 40 mladih članova VK Trešnjevka.

9.2. Predavanja

Zdenko Jajčević održao je više od 100 predavanja studentima Fakulteta za fizičku kulturu u Zagrebu i Splitu, polaznicima Više trenerske škole i u sklopu tečajev za trenere atletike, tenisa i nogometa.

12. Odnosi s javnošću

Sve tri osobe zaposlene u HŠM-u djeluju u javnome i športskom životu Zagreba kao treneri i športski djelatnici.

Redovito informiramo novinare o događanjima u Muzeju. Zanimljivo je da naša događanja ne bilježe novinari iz kulture nego ih prate športski novinari. Napisi se redovito objavljuju na športskim stranicama dnevnih novina. To nas navodi na pomisao da športska kultura još nije u svijesti šire javnosti kao dio opće kulture.

15. Financije

Tijekom 2001. HŠM-u su pristigla sredstva iz Ministarstva kulture za programe, investicije i materijalne troškove u iznosu od 90%, a od

Gradskog ureda za kulturu za 2000. i 2001. g. dobiveno je 10% sredstava.

16. Ostale funkcije

- Radi bolje tehničke i informatičke stručne opremljenosti i djelatnosti Muzej se u 2001. ponovno angažirao oko biblioteke. Kupljene su nove police (30.000 kuna) na koje je smještena bibliotečna građa.
- Početkom listopada 2000. godine krenulo se ponovno (u posljednjih 15 godina to je pokušano više puta) u akciju registracije HŠM-a kao samostalne ustanove. Izrađen je Elaborat o djelovanju Hrvatskoga športskog muzeja koji je dostavljen Muzejskom vijeću. Predložili smo, poznavajući situaciju, mogućnosti i potrebe glavnoga grada Hrvatske, da budući osnivači i financijaši Muzeja budu Republika Hrvatska i Grad Zagreb.

U veljači 2001. Hrvatsko muzejsko vijeće donijelo je preporuku o registraciji Muzeja kao samostalne ustanove i o njegovu financiranju u omjeru 50 % država i 50 % Grad Zagreb. Usprkos brojnim pismenim potporama za registraciju Muzeja, među prvima Ministarstva prosvjete i športa, Gradskog ureda za obrazovanje i šport, Hrvatskoga olimpijskog odbora i Zagrebačkoga športskog saveza, do sada to nije ostvareno. Naime, zbog neaktivnosti gradskih upravnih struktura, a dijelom i zbog čestih promjena čelnika u Gradskom uredu za kulturu, registracija HŠM-a i dalje je naš osnovni problem.

- Usprkos obećanjima vodećih ljudi gradske uprave o dobivanju prostora za smještaj Muzeja s mogućnošću uređenja stalnog postava na novoizgrađenoj sjevernoj tribini Dinamova stadiona u Maksimiru, do danas nam prostor nije dodijeljen.

U međuvremenu se razgovaralo o mogućnosti dodjele zgrade Hrvatskog sokola na Mažuranićevu trgu, koja bi također bila pogodna za smještaj Muzeja i uređenje stalnog postava manjeg opsega nego što bi bio moguć na maksimirskom stadionu.